

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

DƯƠNG ĐÌNH BẮC (Chủ biên) - ĐINH THỊ DẬU

GIÁO TRÌNH

TÂM LÝ HỌC

ĐẠI CƯƠNG

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

DƯƠNG ĐÌNH BẮC (Chủ biên) – ĐÌNH THỊ DẬU

Trang

LỜI NÓI ĐẦU

5

Chương 1. KHÁI QUÁT VỀ TÂM LÝ HỌC

7

1.1. Khái niệm tâm lý học

7

1.1.1. Tâm lý học là gì?

7

1.1.2. Đối tượng của tâm lý học

9

1.1.3. Nhiệm vụ của tâm lý học

10

1.1.4. Ý nghĩa của tâm lý học

12

1.2. Bản chất, chức năng, phân loại hiện tượng tâm lý

12

1.2.1. Bản chất hiện tượng tâm lý người

10

1.2.2. Chức năng của tâm lý

13

1.2.3. Phân loại hiện tượng tâm lý

14

1.3. Các phương pháp nghiên cứu tâm lý

15

1.3.1. Các phương pháp nghiên cứu tâm lý

15

1.3.2. Các phương pháp nghiên cứu tâm lý

18

GIÁO TRÌNH

TÂM LÝ HỌC ĐẠI CƯƠNG

18

19

19

Chương 2. CƠ SỞ TỰ NHIÊN VÀ CƠ SỞ XÃ HỘI CỦA TÂM LÝ NGƯỜI

22

2.1. Cơ sở tự nhiên của tâm lý

22

2.1.1. Di truyền và tâm lý

22

2.1.2. Não và tâm lý

23

2.2. Cơ sở xã hội của tâm lý

25

2.2.1. Môi trường xã hội và nhân văn hóa xã hội

25

2.2.2. Hoạt động

25

2.2.3. Giao tiếp

28

Kết luận Chương 2

30

Câu hỏi ôn tập Chương 2

30

Bài tập thực hành Chương 2

31

Chương 3. HOẠT ĐỘNG NHẬN THỨC

35

3.1. Nhận thức cảm tính

35

3.1.1. Cảm giác

35

3.1.2. Tri giác

38

3.1.3. Những đặc điểm chung của nhận thức cảm tính

43

3.2. Nhận thức lý tính

44

3.2.1. Tư duy

44

3.2.2. Tưởng tượng

48

3.2.3. Mối quan hệ giữa tư duy và tưởng tượng

51

3.2.4. Những đặc điểm chung của nhận thức lý tính

52

3.3. Trí nhớ

52

3.3.1. Khái niệm trí nhớ

52

3.3.2. Bản chất

52

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

MỤC LỤC

Trang

LỜI NÓI ĐẦU	5
-------------------	---

Chương 1. KHÁI QUÁT VỀ TÂM LÝ HỌC	7
--	----------

1.1. Khái niệm tâm lý học	7
---------------------------------	---

1.1.1. Tâm lý học là gì?	7
--------------------------------	---

1.1.2. Đối tượng của tâm lý học	9
---------------------------------------	---

1.1.3. Nhiệm vụ của tâm lý học	10
--------------------------------------	----

1.1.4. Ý nghĩa của tâm lý học	10
-------------------------------------	----

1.2. Bản chất, chức năng, phân loại hiện tượng tâm lí.....	10
--	----

1.2.1. Bản chất hiện tượng tâm lí người.....	10
--	----

1.2.2. Chức năng của tâm lí	13
-----------------------------------	----

1.2.3. Phân loại hiện tượng tâm lí	14
--	----

1.3. Các phương pháp nghiên cứu tâm lí.....	15
---	----

1.3.1. Các phương pháp thu thập số liệu	15
---	----

1.3.2. Các phương pháp xử lí số liệu	18
--	----

Kết luận Chương 1	18
-------------------------	----

Câu hỏi ôn tập Chương 1	19
-------------------------------	----

Bài tập thực hành Chương 1	19
----------------------------------	----

Chương 2. CƠ SỞ TỰ NHIÊN VÀ CƠ SỞ XÃ HỘI CỦA TÂM LÝ NGƯỜI.....	22
---	-----------

2.1. Cơ sở tự nhiên của tâm lí	22
--------------------------------------	----

2.1.1. Di truyền và tâm lí	22
----------------------------------	----

2.1.2. Não và tâm lí.....	23
---------------------------	----

2.2. Cơ sở xã hội của tâm lí.....	25
-----------------------------------	----

2.2.1. Mối quan hệ xã hội và nền văn hoá xã hội	25
---	----

2.2.2. Hoạt động	25
------------------------	----

2.2.3. Giao tiếp	28
------------------------	----

Kết luận Chương 2	30
-------------------------	----

Câu hỏi ôn tập Chương 2	30
-------------------------------	----

Bài tập thực hành Chương 2	31
----------------------------------	----

Chương 3. HOẠT ĐỘNG NHẬN THỨC	35
--	-----------

3.1. Nhận thức cảm tính	35
-------------------------------	----

3.1.1. Cảm giác.....	35
----------------------	----

3.1.2. Tri giác	39
-----------------------	----

3.1.3. Những đặc điểm chung của nhận thức cảm tính.....	43
---	----

3.2. Nhận thức lí tính	44
------------------------------	----

3.2.1. Tư duy	44
---------------------	----

3.2.2. Tưởng tượng	48
--------------------------	----

3.2.3. Mối quan hệ giữa tư duy và tưởng tượng	51
---	----

3.2.4. Những đặc điểm chung của nhận thức lí tính.....	52
--	----

3.3. Trí nhớ	52
--------------------	----

3.3.1. Khái niệm trí nhớ	52
--------------------------------	----

3.3.2. Bản chất của trí nhớ	52
-----------------------------------	----

3.3.3. Cơ sở sinh lí của trí nhớ	53
3.3.4. Vai trò của trí nhớ	53
3.3.5. Các quá trình cơ bản của trí nhớ	53
Kết luận Chương 3	56
Câu hỏi ôn tập Chương 3	56
Bài tập thực hành Chương 3	56
Chương 4. TÌNH CẢM, Ý CHÍ VÀ HÀNH ĐỘNG	62
4.1. Tình cảm	62
4.1.1. Khái niệm tình cảm.	62
4.1.2. Những đặc điểm đặc trưng của tình cảm	63
4.1.3. Các mức độ của đời sống tình cảm	64
4.1.4. Vai trò của tình cảm	66
4.1.5. Các quy luật của đời sống tình cảm	66
4.2. Ý chí, hành động ý chí và hành động tự động hoá.	67
4.2.1. Ý chí	67
4.2.2. Hành động ý chí	69
4.2.3. Hành động tự động hoá	70
Kết luận Chương 4	72
Câu hỏi ôn tập Chương 4	72
Bài tập thực hành Chương 4	72
Chương 5. NHÂN CÁCH	77
5.1. Khái niệm chung về nhân cách	77
5.1.1. Nhân cách là gì?	77
5.1.2. Các đặc điểm cơ bản của nhân cách	78
5.2. Cấu trúc của nhân cách	79
5.2.1. Quan điểm cấu trúc nhân cách theo bốn thuộc tính tâm lí điển hình của cá nhân	80
5.2.2. Quan điểm cấu trúc nhân cách theo hai mặt	85
5.3. Các yếu tố ảnh hưởng tới sự hình thành và phát triển nhân cách	85
5.3.1. Hoạt động cá nhân	85
5.3.2. Giáo dục	86
5.3.3. Giao tiếp	86
5.3.4. Tập thể	87
5.3.5. Môi trường	87
5.4. Hành vi lệch chuẩn	88
5.4.1. Khái niệm hành vi chuẩn mực	88
5.4.2. Khái niệm hành vi lệch chuẩn	89
5.4.3. Phân loại hành vi lệch chuẩn	90
5.4.4. Hậu quả của hành vi lệch chuẩn	92
5.4.5. Biện pháp khắc phục, sửa chữa các hành vi lệch chuẩn	92
Kết luận Chương 5	93
Câu hỏi ôn tập Chương 5	94
Bài tập thực hành Chương 5	94
PHỤ LỤC	97
TÀI LIỆU THAM KHẢO	99

LỜI NÓI ĐẦU

KHAI QUÁT VỀ TÂM LÝ HỌC

Việc nhận thức được các hiện tượng tâm lý con người có ý nghĩa hết sức quan trọng trong học tập, trong đời sống cũng như trong các hoạt động nghề nghiệp. Điều này giúp con người hiểu và thích nghi tốt hơn với cuộc sống ngày càng hiện đại và phát triển. Để giúp sinh viên có những kiến thức cơ bản, hệ thống về tâm lý con người, biết phân tích, giải thích các hiện tượng tâm lý con người theo quan điểm khoa học, chúng tôi tiến hành biên soạn cuốn **Giáo trình Tâm lý học đại cương**. Giáo trình gồm 5 chương:

Chương 1: Khái quát về tâm lý học

Chương 2: Cơ sở tự nhiên và cơ sở xã hội của tâm lý người

Chương 3: Hoạt động nhận thức

Chương 4: Tình cảm, ý chí và hành động

Chương 5: Nhân cách

Giáo trình được xuất bản sẽ là tài liệu quý giá dành cho sinh viên học tập và nghiên cứu, đồng thời phục vụ hữu ích cho công tác giảng dạy của giảng viên.

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn các thầy, cô giáo và bạn bè đồng nghiệp đã góp ý nhiệt tình và giúp đỡ chúng tôi trong quá trình biên soạn.

Dù đã có nhiều cố gắng, song do nhiều nguyên nhân, giáo trình khó tránh khỏi thiếu sót. Chúng tôi mong nhận được góp ý của Quý bạn đọc gần xa để giáo trình được hoàn thiện hơn khi tái bản.

Các tác giả